

PRIMUL COPIL DIN LUME

Paola Capriolo (n. 1962) este romancieră și traducătoare italiană. A absolvit Universitatea din Milano, cu o diplomă în filozofie. Și-a făcut debutul în literatură în 1988, cu volumul de proză scurtă *La grande Eulalia*, recompensat cu Premiul Giuseppe Berto. I-au urmat aproape douăzeci de titluri, dintre care amintim *Il nocchiero* (1989), distins cu Premiul Rapallo Carige și finalist la Premiul Campiello, *Il doppio regno* (1991), finalist la Premiul Grinzane Cavour, *Barbara* (1998), pentru care a primit Premio Nazionale Rhegium Julii, și *Una luce nerissima* (2005), recompensat cu Premio Letterario Basilicata. Paola Capriolo a semnat, de asemenea, numeroase traduceri din limba germană din operele lui Goethe, Kafka, Thomas Mann etc. și a scris mai multe cărți pentru copii, foarte bine primite. Cărțile sale sunt publicate în peste cincisprezece țări.

PAOLA CAPRIOLO

PRIMUL COPIL DIN LUME

Traducere din italiană
de Cristina Gogianu

Redactor: Iustina Croitoru
Tehnoredactare: Andreea Dobreci
Corector: Ana-Maria Vieru

Tipărit la Livco Design

Paola Capriolo

Il primo bambino del mondo

© 2021 Giunti Editore S.p.A. / Bompiani, Firenze-Milano

www.giunti.it

www.bompiani.it

Ilustrația copertei © Albertine Zullo

© HUMANITAS, 2022, pentru prezenta versiune
în limba română

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Capriolo, Paola

Primul copil din lume / Paola Capriolo; trad. din italiană
de Cristina Gogianu. – București: Humanitas, 2022

ISBN 978-973-50-7444-9

I. Gogianu, Cristina (trad.)

821.131.1

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021.408.83.50, fax 021.408.83.51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin email: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0723.684.194

1

DACĂ AR TREBUI SĂ-I DAU UN NUME destinului meu, i-aș zice simplu: Abel. Fratele meu Abel. Când m-am născut însă, destinul acesta încă nu exista, și nimeni n-ar fi fost în stare să-l prezică. Eu, primul copil, am venit pe lume așa cum aveau să vină pe lume toți ceilalți copii după mine, în necunoaștere, și, la fel ca ei, nu pot să-mi amintesc nimic despre începuturile mele.

Probabil că imaginea cea mai veche pe care o păstrez în amintire e cea a mamei aplecându-se deasupra mea ca să mă sărute de noapte bună: părul ei lung mă atinge în trecut, are chipul zâmbitor. Și când te gândești că înainte să mă nasc eu nu zâmbea nicio dată – din ce mi-au povestit –, dimpotrivă, își petrecea zilele și nopțile în lacrimi, mai ales nopțile, fiindcă

atâta timp cât soarele lumina pământul trebuia să hrănească animalele, să strângă și să fiarbă ierburile, să-l ajute pe Adam la truda cea nouă prin care își câștigau pâinea cu sudoarea frunții. Măcar toate acestea îi abăteau atenția, n-o lăsau să cadă pradă gândurilor negre.

Dar, când soarele apunea, iar cei doi se retrăgeau la odihnă în coliba lor, Eva rămânea fără apărare și nu-și mai putea înfrâna lacrimile. Plângea de dorul locului unde se născuseră, locul acela miraculos, pe care, în istorisirile lor, îl numeau „grădina Raiului“. Plângea și din pricina remușcărilor, fiindcă îl sfătuisese pe tatăl meu să ia hotărârea greșită, hotărâre care atunci nu i se părușe mare lucru, dar care, mai târziu, avea să se dovedească extrem de importantă, atât de importantă încât urmarea ei directă a fost alungarea lor din acea patrie, din acea grădină miraculoasă. Astfel se perpelea plângând, iar, când pântecul a început să i se rotunjească, a înțeles despre ce e vorba, simțindu-se și mai năpăstuită, pentru că i se spusese: „În dureri vei naște copii“.

Da, mama m-a născut în dureri. Sau cel puțin așa cred, judecând după oftatul care-i scăpa atunci când își amintea acele momente. Dar, când am ieșit din trupul ei și Adam m-a luat în brațe ca să mă arate Evei, ea, zărindu-mi chipul luminos ca al unui înger, s-a oprit din plâns pentru totdeauna. „Am dobândit un fiu de la Domnul“, a spus ea cu ochi strălucitori. Și

tocmai acesta este înțelesul numelui pe care mi l-a dat: Cain¹.

Eu, unul, n-am văzut niciodată grădina Raiului. N-aș fi avut cum, din moment ce hotarul său era vegheat de o ceată de heruvimi înfricoșători, înarmați cu o sabie de foc, care aveau îndatorirea să nu-i lase să mai intre pe Adam și întreaga lui stirpe.

Când au fost alungați din grădina Raiului și au apucat-o spre soare-apune pradă disperării, părinții mei au băgat de seamă că, după o vreme, lumina se face tot mai slabă până ce dispare cu totul, și atunci i-a cuprins groaza. În patria lor nu era nici zi și nici noapte, de aceea nu știau că soarele răsare din nou după ce apune; credeau că sunt condamnați să rătăcească pentru totdeauna pe întuneric. Din fericire, tatăl meu a avut inspirația să frece două pietre una de alta până când, din scânteile lor, s-a aprins focul. Asta le-a dat un strop de curaj, și astfel și-au văzut mai departe de drum, însă continuând să privească înapoi, spre locul de unde plecaseră. Chiar și după ce m-am născut eu, tot mai făceau asta uneori, ațintindu-și privirea spre un punct de la orizont, de parcă ar fi vrut să nu uite drumul de întoarcere, deși știau că întoarcerea nu mai e cu putință.

Între timp învățaseră că, atunci când soarele apune și umbrele se lungesc pe pământ, aerul devine mai

1. În ebraică, Cain înseamnă „a obține, a dobândi“ (n. tr).

rece, prea rece ca să mai doarmă sub cerul liber, cum făceau fără nici o grijă în acea grădină. Așa că s-au hotărât să-și ridice o colibă – cea în care aveam să vin și eu pe lume și în care aveam să-mi petrec anii fericiți ai copilăriei, iar apoi anii neliniștiți și cumpliti ai adolescenței. O locuință de paie și trunchiuri de copaci, simplă, dar primitoare – pot s-o spun cu mâna pe inimă eu, care cunosc casele de cărămidă și palatele superbe ale orașelor. Și tot acolo, în noua lor locuință, au tras o a doua sperietură, când și-au dat seama că zilele devin tot mai scurte, fiindcă în grădina Raiului nu era nici iarnă, nici vară, ci doar căldura blândă a unei veșnice primăveri. Pe urmă, când primăvara a venit din nou – primăvara noastră, pământeană –, au fost de-a dreptul extaziați și timp de-o săptămână n-au făcut altceva decât să alerge pe câmpuri și să se îmbrățișeze râzând; atunci, din ce mi-au povestit, le-a trecut amândurora prin minte gândul unui copil, atunci am fost zămislit.

De câte ori nu se-ntâmpla ca părinții mei, cu un aer încurcat, să-mi povestească această veche istorie, dezvăluindu-mi-o puțin câte puțin, aproape cu timiditate, oftând la amintirea paradisului pierdut și a blestemului pe care îl atrăseseră asupra lor și a urmașilor lor... Atunci îmi luam o înfățișare serioasă pentru a le face pe plac, dar în sufletul meu nu înțelegeam ce anume era atât de cumplit. Cu siguranță grădina aia o fi fost

splendidă, dar nici locul unde trăiam nu era de lepădat. Primăvara era plin de flori, iar vara, de fructe, pârâul curgea chiar prin spatele colibeii noastre, dându-ne apă ca să ne potolim setea și răcoare în zilele toride. Iar pentru mine Raiul însemna armonia care domnea în familia noastră, însemna părul negru al mamei mele atingându-mă în treacăt, zâmbetul și sărutul ei, și mai însemna mândria de pe chipul tatălui meu când mă privea cum cresc, învățându-mă, zi după zi, să devin bărbat.

Pe vremea aceea, privirile părinților mei erau toate doar pentru mine, eu eram unica speranță a lumii. Și cu ce sete aveam să mă arăt demn de așteptările lor, să răspund iubirii lor, să cresc degrabă... Dacă într-o zi Adam ar fi obosit de atâta muncă (astăzi aş spune „când ar fi îmbătrânit“, dar pe atunci ignoram cu totul existența bătrâneții), m-aș fi îngrijit eu să pun pe masă pâinea cea de toate zilele, transformând în mândrie vechiul blestem.

Idea nu mă înspăimânta deloc, dimpotrivă, mă entuziasma. Urma să fiu, precum Adam, stăpânul pământului, câștigându-mi cu sudoarea frunții dreptul de a stăpâni peste plante și animale, peste tot ce se găsea sub soare. Iar, în visele mele cele mai îndrăznețe, îmi imaginam că atunci când o să fiu mare o să pot înfrunta chiar și heruvimii, o să le smulg din mână sabia de foc și o să-i însoțesc din nou pe ai mei în patria de unde fuseseră alungați. Dar nu ca să trăim

acolo pentru totdeauna, căci asta nu mi-ar fi plăcut; măcar câteva luni pe an aş fi vrut să ne întoarcem să locuim în lumea oamenilor, în coliba noastră frumoasă.

— Povesteşte-mi, tată, l-am rugat într-una dintre nenumăratele dăţi când a venit vorba despre această amintire chinuitoare, cum de-am fost alungaţi?

— Din cauza noastră, Cain. Am păcătuit prin neascultare.

— Neascultare... Ca atunci când tu îmi spui să fac un lucru, iar eu nu-l fac?

— Ca atunci când îţi spun să nu faci un lucru, dar tu îl faci oricum. Am încălcat o poruncă, spre nenorocirea noastră şi a ta.

Pe atunci nu ştiam sensul cuvântului „poruncă“, aveam să-l învăţ mult mai târziu. În schimb, am rămas cu impresia că între tatăl meu şi Cel care îl alungase din Rai era o legătură foarte asemănătoare cu cea care exista între noi doi, o legătură tată-fiu. Or taţii, mă gândeam, sunt făcuţi pentru a da porunci, dar şi pentru a ierta. Iartă întotdeauna, în cele din urmă, aşa cum Adam mă iertase pe mine atunci când mă distrasem închizând pisica într-un sac sau când, tot din joacă, tăiasem coada unei şopârle.

Nu eram nevoit să mă bizui prea des pe bunăvoinţa alor mei, dar nici să practic virtutea ascultării nu mi se întâmpla din cale-afară. Faptul că eram singur la părinţi, singurul copil din lume, avea avantaje uriaşe,

de care, pe atunci, nici măcar nu-mi dădeam seama: mi se permitea aproape tot, iar, dacă vreodată Adam și Eva se vedeau nevoiți să-mi refuze ceva, o făceau cu o neplăcere atât de vizibilă, încât eu, cel dintâi, renunțam imediat la capriciul cu pricina, numai ca să nu-i îndurerez. Așa că spiritul meu de revoltă se concentra în întregime asupra acelei îndepărtate și invizibile Autorități care ne alungase din grădina Raiului și care, cine știe din ce motiv, se încăpățâna să nu ierte.

2

AVEAM ȘAPTE ANI când viața aceea binecuvântată a luat sfârșit. Mama devenise mai preocupată de ceva, mai distrată, de parcă ar fi clocit un gând la care nu voia să mă facă părtaș. Seara, ea și cu tata se sfătuiau îndelung, întrerupându-se imediat ce mă apropiam. La început, n-am dat prea mare importanță la toate acestea – cum mi-aș fi putut imagina ce mi se pregătește? Pe urmă, și trupul Evei a început să se schimbe: haina pe care o purta, o tunică simplă de in, a devenit strâmtă și tot mai întinsă pe pântecul ei, care încet-încet a ajuns să aibă o formă neliniștitoare de semi-sferă. Eu, unul, nu pricepeam ce-i toată schimbarea asta, în schimb, părinții mei păreau chiar să se bucure de ea, și deseori l-am surprins pe Adam că mângâie zâmbind pântecul umflat al soției lui.